

Decentrale regelgeving

Overheidsorganisatie	Gemeente Lansingerland
Organisatie die de regeling vaststelt	Gemeente Lansingerland
Vastgesteld door	Gemeenteraad
Titel regeling	Geactualiseerde Beleidsnota Archeologie Lansingerland
Citeertitel	Geactualiseerde beleidsnota Archeologie Lansingerland
Type informatie	Regeling
Onderwerp	Ruimtelijke ordening, verkeer en vervoer
Wettelijke grondslag	Erfgoedwet, art. 9; Monumentenwet, art. 38 en 41
Opmerkingen	Geen
Betreft (aard van de regeling)	Nieuwe regeling
Datum intrekking of inwerkingtreding wijziging regeling	7 maart 2017
Datum inwerkingtreding van (een versie van) een regeling	7 maart 2017
Datum terugwerkende kracht	
Datum ondertekening regeling	14 februari 2017
Bekendmaking geplaatst	op intranet
Datum bekendmaking	6 maart 2017
Kenmerk voorstel	T16.10287

Geactualiseerde Beleidsnota Archeologie Lansingerland

2016

Inhoudsopgave

1	Aanleiding en opbouw van de nota.....	3
1.1	Aanleiding.....	3
1.2	Leeswijzer	3
2	Doelstellingen	4
2.1	Algemeen	4
3	Rijks- en provinciale beleid en het huidige gemeentelijk beleid	5
3.1	Wettelijk kader	5
3.2	Rijksbeleid	5
3.3	Provinciaal beleid.....	5
3.4	Gemeentelijk beleid	6
3.4.1	De archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart	6
3.4.2	Kwaliteitseisen	7
4	Archeologische verwachtingen en beleidskeuzes in Lansingerland	8
4.1	Het vrijstellingsbeleid van Lansingerland.....	8
5	Verankering van archeologisch beleidsadvies	9
5.1	Algemeen	9
5.2	Archeologie en bestemmingsplannen	9
5.3	Archeologie en omgevingsvergunning	9
5.4	Archeologische Monumentenzorgcyclus	10
5.5	Archeologie en glastuinbouw	11
5.6	Archeologische vondsten en depot.....	11
5.7	Archeologie, het toezicht en de handhaving	11
Bijlage 1	Archeologische Monumentenzorgcyclus.....	13
Bijlage 2	Archeologische werkzaamheden	14
Bijlage 3	Toelichting beleidskaart archeologie.....	15
Bijlage 4	Vindplaatsencatalogus	19
Bijlage 5	Archeologische verwachtings- en beleidskaart	24

1 *Aanleiding en opbouw van de nota*

1.1 **Aanleiding**

Sinds maart 2013 beschikt de gemeente Lansingerland over een vastgesteld archeologisch beleid. Daarmee heeft de gemeente Lansingerland op doeltreffende wijze invulling gegeven aan haar 'archeologische' taak en de daarbij horende verantwoordelijkheden. Nu is het moment om dit beleid op enkele punten te herzien. Vooral wat betreft de archeologische beleidskaart was deregulering mogelijk. Teveel gebieden hadden een hoge archeologische verwachting, terwijl uit archeologisch onderzoek bleek dat deze verwachting naar laag of afwezig kon worden bijgesteld.

1.2 **Leeswijzer**

In hoofdstuk 2 staan de doelstellingen die Lansingerland met het vaststellen van deze nota wil realiseren weergegeven.

Hoofdstuk 3 gaat in op het Rijks- en het provinciale archeologiebeleid en het gemeentelijke beleid en de verwachtings- en beleidsadvieskaart van Lansingerland. Verder komt de archeologische expertise van Lansingerland en de geldende kwaliteitseisen aan bod.

Hoofdstuk 4 zoomt in op de beleidskeuzes die gemaakt zijn en dan met name het zogenaamde vrijstellingsbeleid. Ook wordt uiteengezet welke archeologische verwachtingszones Lansingerland kent.

En tenslotte wordt in hoofdstuk 5 uiteengezet op welke wijze het archeologische beleid (via bestemmingsplannen en de omgevingsvergunning) nu in de praktijk doorwerkt, welke rol de monumentenzorgcyclus hierin speelt en hoe er met glastuinbouw in relatie tot archeologie wordt omgegaan.

2 Doelstellingen

2.1 Algemeen

Met het vaststellen van deze Archeologienota (en de daarmee samenhangende archeologische verwachtingen en -beleidsadvieskaart) wil de gemeente Lansingerland de onderstaande doelstellingen realiseren:

1. Een beknopt inzicht geven in het geldende Rijks- en Provinciale archeologiebeleid.
2. Aangeven met welke wettelijke verplichtingen de gemeente rekening dient te houden.
3. Weergeven welke archeologische verwachtingen er zijn in Lansingerland.
4. De aanwezige archeologische verwachtingen vertalen in archeologisch beleidsadviezen en vrijstellingen.
5. Het verankeren van deze archeologische beleidsadviezen, door ze op een kaart te verbeelden (zie de zogenaamde archeologische beleidsadvieskaart).
6. Het benoemen en helder maken van overige beleidskeuzes.
7. Het verschaffen van inzicht in de organisatorische gevolgen die samenhangen met de archeologische adviezen en overige gemaakte beleidskeuzes.

3 *Rijks- en provinciale beleid en het huidige gemeentelijk beleid*

3.1 Wettelijk kader

In 1992 werd het Europees Verdrag voor de bescherming van het archeologische erfgoed ondertekend. Dit Verdrag van Valletta, dat ook door ons land is ondertekend, regelt onder andere het volgende:

- De bescherming van archeologisch erfgoed, zoveel mogelijk in de bodem (dit heet ook wel in situ).
- De inpassing van archeologische waarden in de ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente.
- De financiering van noodzakelijke archeologische werkzaamheden: hierbij geldt als uitgangspunt, de verstoorder betaalt.

Ook vraagt het verdrag aandacht voor de bewustmaking van het publiek voor de waarde van het archeologisch erfgoed. De invoering van het verdrag in Nederland vond op 1 september 2007 plaats met het van kracht worden van de Wet op de Archeologische Monumentenzorg (Wamz). Deze wet wijzigde de Monumentenwet 1988 en enkele andere wetten. De artikelen van deze wetten die betrekking hebben op archeologie, zijn nu ingebed in de Erfgoedwet (per 1 juli 2016) en in de toekomst mede in de Omgevingswet (naar verwachting in 2019).

Met het van kracht worden van de Wet op de Archeologische Monumentenzorg werd ook de gemeente Lansingerland verantwoordelijk voor het behoud van het archeologische bodemarchief binnen haar grondgebied. De gemeente is het bevoegd gezag voor archeologie. Aangezien ruimtelijke ingrepen vaak bodemverstorende gevolgen hebben moeten gemeenten, bij de besluitvorming over de ruimtelijke inrichting van een gebied, archeologie als volwaardige wegingsfactor een plaats geven in de belangenafweging die er plaatsvindt.

3.2 Rijksbeleid

Het Rijk kan een archeologische vindplaats aanwijzen als een archeologisch rijksmonument. Het beleid voor de zogenaamde archeologische rijksmonumenten blijft een verantwoordelijkheid van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. Naast het ontwikkelen van beleid, wet- en regelgeving heeft het ministerie twee uitvoeringsorganen. De uitvoering van het archeologiebeleid is in handen van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. De Erfgoedinspectie houdt toezicht op de naleving van wettelijke voorschriften en eisen die worden gesteld aan opgravingen en de uitvoerders daarvan.

3.3 Provinciaal beleid

Naast het Rijk en de gemeente heeft ook de provincie een aantal taken op het gebied van archeologie. De belangrijkste provinciale taken op het gebied van archeologie zijn de volgende:

1. De realisatie en beheer van een provinciaal depot t.b.v. een adequaat beheer en een optimale ontsluiting van het opgegraven archeologische materiaal.
2. De vergunningverlening aan gemeentelijke archeologische depots.
3. De advisering, toetsing en vergunningverlening i.h.k.v. diverse regelingen (o.a. ontgroningen).
4. Het geven van voorlichting aan en ondersteuning van gemeenten t.b.v. het lokale archeologische beleid.

Op basis van de Wet op de ruimtelijke ordening toetst de provincie Zuid-Holland het archeologiebelang in (ontwerp)bestemmingsplannen. Dit doet zij aan de hand van de Nota Regels voor Ruimte en de daaraan gekoppelde Cultuurhistorische Hoofdstructuur.

3.4 Gemeentelijk beleid

De gemeente Lansingerland hecht belang aan de bescherming van haar archeologisch erfgoed. Ze onderschrijft de uitgangspunten en principes van het Verdrag van Valletta en de wetgeving waarin het verdrag is vertaald. De gemeente neemt de verantwoordelijkheid voor het eigen bodemarchief op zich. Verder streeft Lansingerland ernaar om het verdrag en de wet op een goede manier tot uitdrukking te laten komen in het gemeentelijke archeologiebeleid en het ruimtelijk beleid. Om deze belangenafweging op een verantwoorde wijze te kunnen maken is gemeentelijk archeologiebeleid en kennis over het lokale archeologische bodemarchief onontbeerlijk.

Verstoorder betaalt

In de wet is het principe dat de verstoorder betaalt opgenomen. Dit houdt in dat de initiatiefnemer van een bodemverstorende activiteit, bijvoorbeeld een burger die wil gaan bouwen, de kosten draagt die gemoeid zijn met de door de gemeente opgelegde archeologische werkzaamheden. Dit uitgangspunt geldt ook wanneer de gemeente Lansingerland zelf de initiatiefnemer is.

Toevalsvondsten

Het is denkbaar dat bij het uitvoeren van grondverstorende werkzaamheden per toeval archeologische resten in de bodem worden aangetroffen. Het gaat dan bijvoorbeeld om de witte gebieden op de archeologische verwachtingskaart. Voor de kosten die voortvloeien uit het aantreffen van een dergelijke toevalsvondst geldt ook, onverkort, het principe 'de verstoorder betaalt'.

Omgevingsvergunningen

Met het oog op het belang van de archeologische monumentenzorg kunnen een omgevingsvergunning en een afwijkingsbesluit bestemmingsplan door het college van burgemeester en wethouders worden geweigerd. Ook kunnen aan deze beschikkingen door het college van B&W voorschriften worden verbonden met het oog op het beschermen van archeologische monumenten.

3.4.1 De archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart

Het opstellen van archeologiebeleid begint met kennis over welke archeologische waarden in Lansingerland nu allemaal beheerd moeten gaan worden. De gemeente heeft daarom in 2008 opdracht gegeven aan Erfgoed Delft e.o. voor het opstellen van een zogenaamde archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart. Bij Erfgoed Delft (een dienst van de gemeente Delft) was al ruime kennis over het grondgebied van de gemeente Lansingerland aanwezig. Deze archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart is al medio 2011 geactualiseerd door de gemeentelijk archeoloog. In maart 2013 is de kaart en bijbehorende nota vastgesteld. Nu in 2016 is het weer tijd voor een nieuwe versie.

De archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart geeft voor de hele gemeente Lansingerland inzicht in de archeologische waarden en verwachtingen in de bodem. Dit in combinatie met de daarbij behorende historisch landschappelijke context. Op basis van de kaart kunnen concrete beleidsadviezen voor de omgang met het archeologische bodemarchief in de gemeente worden geformuleerd.

Deze archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart is specifiek gemaakt voor het gebruik in Lansingerland. Dit is de reden waarom ervoor gekozen is juist deze kaart te gebruiken als basis voor het gemeentelijk archeologisch beleid, in plaats van de Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS) die door de provincie Zuid-Holland wordt gebruikt.

De kennis over het archeologische bodemarchief van Lansingerland, zoals deze in het kaartmateriaal naar voren komt, is het uitgangspunt voor de beschermingsregimes die de gemeente van toepassing verklaart op specifieke zones en terreinen. Daarmee wordt gezocht naar een goede balans tussen enerzijds de archeologische waarden en anderzijds de voorwaarden die aan grondversturende activiteiten worden verbonden.

De gemeentelijke archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart is niet statisch maar helaas ook niet waterdicht. Archeologie blijft in bepaalde mate onvoorspelbaar. De kans op het aantreffen van een zgn. toevalstreffer wordt echter nagenoeg uitgesloten geacht. In de loop van de tijd zal de kennis over het bodemarchief in Lansingerland toenemen, door het archeologisch onderzoek dat wordt verricht in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen. Deze kennis zal worden gebruikt voor het verrijken en actueel houden van de kaarten en de gemeentelijke historie.

3.4.2 *Kwaliteitseisen*

In het landelijke archeologiebeleid is een stelsel van archeologische kwaliteitszorg, gebaseerd op zelfregulering, opgenomen. Dit stelsel behelst het volgende:

1. Iedereen die beroepshalve archeologische werkzaamheden verricht is gehouden aan de uitvoeringseisen zoals die zijn vastgelegd in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA).
2. Uitvoerende instanties en bedrijven dienen sinds de invoering van de Erfgoedwet (1 juli 2016) gecertificeerd te zijn. De voorheen noodzakelijke opgravingsvergunningen zijn hiermee niet meer van toepassing, wel geldt een overgangsrecht tot 1 juli 2017.
3. Er zal een Beroepsregister van Archeologen komen om de kwaliteit van individuele bekwaamheden te borgen.

4 Archeologische verwachtingen en beleidskeuzes in Lansingerland

4.1 Het vrijstellingsbeleid van Lansingerland

Om de omgang met eventueel aanwezige archeologische waarden goed te laten verlopen wordt archeologisch (voor)onderzoek vereist wanneer bodemverstoringen ook daadwerkelijk schade aan het bodemarchief kunnen veroorzaken. (Zie bijlage 5: de archeologische verwachtingskaart). Ruimtelijke ingrepen in Lansingerland kunnen door de gemeenteraad worden vrijgesteld van de verplichting om archeologisch onderzoek te moeten laten uitvoeren. Het Rijks- en Provinciaal beleid geeft hiervoor mogelijkheden.

In artikel 41a van de Monumentenwet, die tot invoering van de Omgevingswet onverminderd van toepassing is onder de huidige Erfgoedwet, wordt bepaald dat de onderzoekspllicht niet van toepassing is op projecten met een oppervlakte kleiner dan 100 m². Hetzelfde artikel zegt echter ook dat de gemeenteraad van de gestelde grens mag afwijken, mits de redenen hiervoor goed onderbouwd kunnen worden. De provincie Zuid-Holland hanteert een beleid waarbij bodemingrepen kleiner dan 100 m² en ondieper dan 30 cm onder maaiveld worden vrijgesteld van de onderzoekspllicht. Uitgezonderd zijn de dorpskernen, waar altijd onderzoek moet plaatsvinden. Maar ook de provincie hanteert het beginsel: afwijken mag, mits gemotiveerd. De gemeente Lansingerland maakt van deze mogelijkheden gebruik door het vaststellen van een eigen archeologische beleidskaart met passende vrijstellings- en ondergrenzen.

De gemeente Lansingerland kent de onderstaande archeologische verwachtingszones en de daarbij behorende vrijstellingen van de archeologische onderzoekspllicht:

- Zone I, vindplaatsen, max toegestane verstoring: 0 m² en 0.30 m -mv.
- Zone II, hoge verwachting, max toegestane verstoring: 50 m² en 0.30 m. -mv.
- Zone III, hoge verwachting, max toegestane verstoring: 100 m² en 0.30 m. -mv.
- Zone IV, middelhoge verwachting, max toegestane verstoring: 500 m² en 0.30m. -mv.
- Zone V, middelhoge verwachting, max toegestane verstoring: 500 m² en 1.00 m. -mv.
- Zone VI, middelhoge verwachting, max toegestane verstoring: 1.000 m² en 2.50 m. -mv.

5 Verankering van archeologisch beleidsadvies

5.1 Algemeen

De Erfgoedwet beoogt een zorgvuldige omgang met het bodemarchief binnen het ruimtelijke ordeningsproces. Dit vanwege de vele versturende effecten die de ruimtelijke ordening en de daaruit voortvloeiende werkzaamheden op archeologische resten kan hebben. De hoofddoelstelling van het Verdrag van Valletta, namelijk het behoud, in situ (in de bodem), kan op gemeentelijk niveau het best worden geregeld door een planologische en juridische bescherming via de Wet op de ruimtelijke ordening (Wro). Dit betekent verankering in de bestemmingsplannen.

Maar ook de gemeentelijke structuurvisie is een belangrijk instrument in discussies over nut en noodzaak van concrete plannen, locatiekeuzes en inrichtingsafwegingen waarbij archeologie dus moet worden meegewogen. De structuurvisie vormt daarmee ook de basis voor het archeologiebeleid en het kader voor verdere planologische ontwikkelingen. De structuurvisie is het bestuurlijke document dat richting geeft aan de inzet van gemeentelijke juridische bevoegdheden. Door de gemeente wordt de structuurvisie vertaald naar juridisch bindende bestemmingsplannen.

5.2 Archeologie en bestemmingsplannen

De bescherming van archeologische waarden krijgt sinds 2005 al een volwaardige plaats bij het maken van alle nieuwe bestemmingsplannen. Sinds september 2007 is dit ook wettelijke verplicht. Dit geldt uiteraard ook voor die bestemmingsplannen die worden gewijzigd of geactualiseerd. Voor al die gebieden, binnen Lansingerland, waar al bestaande bestemmingsplannen gelden en waar in het verleden al uitgebreid archeologisch onderzoek heeft plaatsgevonden, hoeft geen nieuw archeologisch onderzoek meer plaats te vinden.

5.3 Archeologie en omgevingsvergunning

De bescherming van archeologische waarden in de bodem wordt via de bestemmingsplannen geborgd. Bij bodemversturende activiteiten die vergunningplichtig zijn wordt mede getoetst aan archeologie op basis van het bestemmingsplan. Daar waar in het bestemmingsplan een archeologische (dubbel)bestemming aanwezig is, kan bij vergunningplichtige bodemversturende activiteiten een archeologisch onderzoeksrapport worden opgevraagd. Tevens kunnen voorwaarden aan de vergunning verbonden worden.

Archeologie “vrije” gebieden

De gemeente zal een aanvrager om een vergunning een dergelijk rapport uiteraard niet vragen indien de voorgenomen bodemversturende activiteit gaat plaatsvinden in een gebied waar al archeologische informatie van bekend is of in een gebied dat door de archeoloog al eerder is vrijgegeven. Op deze wijze worden individuele aanvragers niet bezwaard met de verplichting om nodeloos en tijdrovend archeologisch onderzoek te moeten laten uitvoeren.

Procedures

Het feit dat Lansingerland archeologie als aandachtspunt meeweegt bij het verlenen van de omgevingsvergunning heeft als gevolg dat er bij de afgifte een extra toetsmoment op basis van het bestemmingsplan moet plaatsvinden, namelijk op archeologie. Deze extra toets op archeologie leidt overigens niet tot een langere vergunningsprocedure.

Vooroverleg

Het verdient zeker aanbeveling om als initiatiefnemer/aanvrager zo snel mogelijk en het liefst voor het aanvragen van een omgevingsvergunning contact op te nemen met de gemeentelijke archeoloog indien de bouwactiviteiten plaatsvinden op een locatie die in het bestemmingsplan een archeologische (dubbel)bestemming heeft. Dit om zo snel mogelijk zicht te krijgen op de te volgen procedure en de gevolgen die het meenemen van het aspect archeologie in de uitvoering van de (bouw) plannen kan hebben.

Heipalen

In de kleiige en venige bodem van de gemeente Lansingerland worden vaak heipalen ter versterking van de fundering gebruikt. De vraag is of deze funderingspalen ook als verstoring kunnen worden aangemerkt. In 2011 heeft de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) een rapport uitgebracht waarin de invloed van bouwwerkzaamheden op archeologische vindplaatsen is onderzocht (Huisman, D.J. e.a., 2011. De invloed van bouwwerkzaamheden op archeologische vindplaatsen. Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort.) Uit het rapport kan worden opgemaakt dat er nog weinig bekend is over de verstorende effecten van heipalen en de verstoring in vooral veen en klei gering is. Daarom worden heipalen niet als verstoring gezien en als zodanig niet meegenomen bij het bepalen van de onderzoeksplicht op basis van de vrijstellingsgrenzen.

Kades, dijken en de landscheiding

Veel kades en dijken en ook een deel van de landscheiding worden bedekt door een weg, waaraan periodiek onderhoud dient plaats te vinden. Echter archeologisch onderzoek is dan meestal niet noodzakelijk, omdat onderzoek alleen zin heeft als men dwars door een kade tot enkele meters diep gaat graven. Dan is het zinvol om een archeoloog het profiel van de kade op te laten nemen.

5.4 Archeologische Monumentenzorgcyclus

Als voor bodemverstorende activiteiten een omgevingsvergunning wordt aangevraagd en daardoor mogelijk archeologische waarden bedreigd worden, toetst de gemeente of er op basis van het bestemmingsplan specifieke voorwaarden en vereisten zijn gesteld wat betreft archeologie. Is dit het geval dan wordt de zogenaamde Archeologische Monumentenzorgcyclus (AMZ-cyclus) opgestart. De AMZ-cyclus is een onderzoekscyclus die er op is gericht om kennis te verzamelen om als gemeente een afgewogen besluit te kunnen nemen over het al dan niet, of onder voorwaarden, toestaan van grondverstorende activiteiten.

De centrale vraag hierbij is altijd: zijn er behoudenswaardige archeologische waarden in het geding? Behalve een onderzoekstraject is de cyclus ook een besluitvormingstraject. Aan de hand van vastliggende criteria, opgesteld door het Rijk en vastgelegd in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), wordt de waardestelling van archeologische resten bepaald en betrokken bij het besluitvormingsproces.

In Bijlage I staan de onderzoek- en beslisstappen van de Archeologische Monumenten-zorgcyclus vermeld.

De AMZ-cyclus moet geheel worden doorlopen, bij elke aanvraag voor plannen waarbij archeologische waarden in het geding zouden kunnen komen (zie hiervoor de archeologische verwachtingenkaart van Lansingerland in bijlage 5), tot het punt waarop de gemeente een gedegen selectiebesluit kan nemen. Dit kan leiden tot het verlenen van de vergunning, zonder of met voorwaarden, als vervolgonderzoek niet noodzakelijk is. Ook kan er besloten worden tot een archeologische opgraving, een archeologische begeleiding of de weigering van de vergunning. Daarnaast kan de AMZ-cyclus in ruimtelijke plannen worden toegepast om te beoordelen of er archeologische waarden in het geding zullen zijn.

Voor elke verstoorder van het bodemarchief is het zeer verstandig om dit onderzoekstraject in een zo vroeg mogelijk stadium in werking te laten treden, zodat deze initiatiefnemer tijdig weet wat hem of haar te wachten staat. Bovendien bestaat dan nog de mogelijkheid plannen en projecten (enigszins) aan

te passen, waardoor de noodzaak voor AMZ beperkt blijft. Verder bestaat ook de kans om archeologie te gebruiken als inspiratiebron voor planontwikkeling.

5.5 Archeologie en glastuinbouw

Uit archeologisch onderzoek is gebleken dat de bouw van de kassen in de praktijk tot weinig verstoring van het bodemarchief leidt. Maar in de praktijk hangt de daadwerkelijke bodemverstoring uiteindelijk vaak af van de exacte uitvoering van de (bouw)plannen. Zo wordt er tegenwoordig veel geëxperimenteerd met nieuwe kasbouwmethoden, die kunnen leiden tot een grotere verstoring van het bodemarchief.

De bouw van een glastuinbouwbedrijf staat vrijwel nooit op zich. Deze bouw hangt vaak samen met andere bodemverstorende activiteiten, zoals het ontgronden, het realiseren van waterberging of de bouw van bijbehorende woonhuizen, schuren en kantoorruimten. Het toetsen van al deze plannen op de gevolgen die ze zullen hebben voor eventueel aanwezige archeologische resten kan leiden tot het vrijgeven van (een deel van) het plangebied. Denk hierbij dan met name aan die delen van het totale bouwplan waar het glas komt te staan en waar de bodemverstoring gering is en de archeologie geen gevaar loopt.

Met betrekking tot de bouw van glastuinbouwbedrijven wordt initiatiefnemers aangeraden de ruimtelijke plannen in een zo vroeg mogelijk stadium met de gemeente op te nemen. Hierbij kan dan tevens het aspect archeologie in de vooroverlegfase getoetst worden.

Vooroverleg met de archeoloog kan ook dienen als basis voor het opstellen van een alternatief inrichtingsvoorstel waarbij de noodzaak voor archeologisch (veld)onderzoek verdwijnt of wordt beperkt. De locatie waar het bedrijf zal worden gebouwd kan niet, zonder meer, volledig worden ontheven van de verplichting om archeologisch onderzoek uit te moeten laten voeren. De gemeentelijke archeoloog zal in voorkomende gevallen samen met de ondernemer toetsen waar en zo ja, welk onderzoek noodzakelijk is.

5.6 Archeologische vondsten en depot

Archeologische vondsten moeten altijd bij de gemeentelijke archeoloog worden gemeld. Daarbij doet het er niet toe of de gemeente of een burger de grondeigenaar is en of de vondst toevallig is of het resultaat van onderzoek. Na de melding zal de archeoloog de situatie beoordelen en samen met de grondeigenaar bekijken of een opgraving aan de orde is of dat de vondst in de bodem achter kan blijven.

Vondsten die wel worden opgegraven zullen voor conservering en nader onderzoek in een geschikt depot moeten worden ondergebracht. Omdat de gemeente Lansingerland niet beschikt over een eigen archeologische depot dat ook nog eens aan alle daar aan te stellen eisen voldoet zullen vondsten in Lansingerland altijd worden overgedragen aan het provinciaal depot van Zuid-Holland. Gevolg is wel dat de vondst daarna ook eigendom van de provincie wordt, maar wel altijd na overleg met de provincie kan worden geleend.

5.7 Archeologie, het toezicht en de handhaving

Zoals al eerder al in deze nota uiteen is gezet, is de gemeente Lansingerland wettelijk verantwoordelijk voor het archeologisch bodemarchief binnen haar grondgebied. De gemeente is daarmee dus ook verantwoordelijk voor het toezicht op de naleving van de geldende archeologische wet- en regelgeving. Ten behoeve van de adequate handhaving is de gemeentelijke afdeling Vergunningverlening en

Handhaving goed bekend met het archeologiebeleid van de gemeente. Deze afdeling houdt dan ook, in nauw overleg met de archeoloog, in het veld toezicht op het naleven van de geldende regels.

Meldingsplicht

In de Erfgoedwet is een meldingsplicht opgenomen. Deze meldingsplicht houdt in dat degene die archeologische waarnemingen doet, waarvan hij weet dan wel redelijkerwijs moet vermoeden dat die waarnemingen van belang zijn voor de archeologische monumentenzorg, die waarnemingen meldt bij het Rijk. Melden bij de gemeentelijke archeoloog is eveneens toegestaan, deze zal dan zorgdragen voor de doormelding aan het Rijk. Het niet melden van een archeologische vondst is door de wetgever strafbaar gesteld.

Bijlage 1 Archeologische Monumentenzorgcyclus

Gemeente	Archeoloog	Initiatiefnemer	Archeologisch bedrijf
		1. Vraagt vergunning of medewerking in verband met planrealisatie.	
2. Stelt noodzaak vooronderzoek vast.			
3. Stelt aan initiatiefnemer de eis tot archeologisch bureauonderzoek.			
		4. Geeft opdracht tot bureauonderzoek.	
			5. Verricht bureauonderzoek.
	6. Analyseert en interpreteert aanbevelingen bureauonderzoek.		
7. Neemt kennis van resultaten onderzoek en stelt eventueel eis voor vervolgonderzoek.			
8. Geeft opdracht tot het opstellen van Programma van Eisen (PvE) voor inventariserend veldonderzoek (IVO).			
	9. Stelt PvE op of vast voor IVO.		
10. Keurt PvE goed.			
		11. Geeft opdracht voor IVO	
			12. Verricht IVO.
	13. Analyseert en interpreteert resultaten IVO in vorm van selectieadvies.		
14. Neemt selectiebesluit.			
15. Geeft opdracht tot opstellen PvE voor definitief opgravend onderzoek of werkbegeleiding.			
	16. Stelt PvE op of vast voor opgraving of werkbegeleiding.		
17. Keurt PvE goed.			
18. Geeft opdracht tot directievoering van opgraving of werkbegeleiding.		18. Geeft opdracht tot opgraving of werkbegeleiding.	
			19. Verricht opgraving of werkbegeleiding.
20. Start eventuele beschermingsprocedure.			
IVO = Inventariserend veldonderzoek	PvE = Programma van Eisen		

Bijlage 2 Archeologische werkzaamheden

Er worden in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie vier processtappen onderscheiden:

1. *Bureauonderzoek*

Het bureauonderzoek dient om de bekende archeologische waarden te inventariseren en te vertalen naar een verwachtingsmodel. Voor een dergelijk onderzoek is geen Programma van Eisen (PvE) of Plan van Aanpak (PvA) nodig.

2. *Inventariserend veldonderzoek (niet-gravend)*

Vorm van onderzoek waarbij het gespecificeerde verwachtingsmodel dat op het archeologische bureauonderzoek is gebaseerd, wordt aangevuld en getoetst door middel van waarnemingen in het veld. Voor een dergelijk onderzoek is een goedgekeurd PvA noodzakelijk. Doel is om na te gaan in hoeverre het bodemprofiel intact is, archeologische indicatoren aanwezig zijn en om de begrenzing van het terrein te achterhalen.

3. *Inventariserend veldonderzoek (gravend)*

Bij het gravend inventariserend veldonderzoek wordt door middel van het graven van proefsleuven veldgegevens verzameld. Doel van het onderzoek is het waarderen van de vindplaats teneinde een advies te geven over de selectie (stap 4). Voor een dergelijk onderzoek is een goedgekeurd PvE noodzakelijk.

4. *Selectie: Behoud in situ (fysiek beschermen of inpassen in ruimtelijke plannen), opgraven of archeologisch begeleiden.*

Als besloten wordt de sporen in situ te behouden wordt de vindplaats niet verstoord en door fysieke maatregelen beschermd. Bij een opgraving worden alle vondsten en sporen gedocumenteerd en ex situ behouden. Als besloten wordt de grondverstorende ingreep te begeleiden vindt gedurende de werkzaamheden een regelmatige veldinspectie plaats. Voor deze processtap is een goedgekeurd PvE verplicht.

Bijlage 3 Toelichting beleidskaart archeologie

Inleiding:

In opdracht van de gemeente Lansingerland is in 2009 door Erfgoed Delft een archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart opgesteld¹. In 2012 is deze beleidskaart geheel herzien, waarna de beleidskaart als onderdeel van de beleidsnota in 2013 is vastgesteld door de gemeenteraad². Na enkele jaren met deze beleidskaart gewerkt te hebben, is gebleken dat op deze kaart teveel gebieden een archeologische verwachting kent. Uit archeologisch onderzoek werd duidelijk dat voor veel van deze gebieden de archeologische verwachting naar laag of afwezig kon worden bijgesteld. Daarnaast zijn nieuwe geologische kaarten beschikbaar gekomen, die een nieuw beeld geven van vooral de diepere ondergrond. Ook zijn er gebieden bij gekomen; alle locaties waar in het verleden molens hebben gestaan. Daarom is een nieuwe archeologische beleidskaart gemaakt. In dit document worden alle legendaenheden van de nieuwe beleidskaart behandeld, waarbij wordt aangegeven of deze gewijzigd zijn ten opzichte van de kaart van 2012. Deze toelichting met kaart vervangt bijlage 3 en 4 van 'Vaessen, S. & P. Kloosterman, 2012. Beleidsnota archeologie, gemeente Lansingerland' vastgesteld door de Raad op 28-03-2013.

Zone I, vindplaatsen (0 m2 en 0,30 m -Mv)

Aan deze categorie is niets gewijzigd.

Zone II, hoge verwachting (50 m2 en 0,30 m -Mv)

Dorpskernen

Op basis van historische kaarten zijn de gebieden met hoge verwachtingen van de dorpskernen verkleind. Op de vorige versie van de beleidskaart werd rondom de kernen een bufferzone aangehouden, die op basis van historisch kaartmateriaal en archeologisch onderzoek geen nut leek te hebben. De volgende kaarten zijn per dorpskern geraadpleegd³:

- Berkel: kaart van Kruikius uit 1712, kaart uit 1703
- Bergschenhoek: kaart van Floris Balthasaars uit 1611, kaart van Jan. Jansz. Stampioen uit 1660, kaart van Isaak Tirion uit 1740, kaart van Dirk Smits uit 1770, kaart uit 1780
- Bleiswijk: kaart van Jan. Jansz. Stampioen uit 1660, kaart van Isaak Tirion uit 1740, kaart uit eind 18^e eeuw (polderkaart), kaart van Van Straalen en Ketelaar uit 1774

Molens

Nieuw op de beleidskaart zijn de molens, die aan de hand van een inventarisatie van de heer R. Toussain van de Historische Vereniging Berkel en Rodenrijs en de website www.molendatabase.nl zijn toegevoegd. Zowel bestaande (functionele en stompen) als verdwenen molens zijn opgenomen, want op het erf van een bestaande molen kunnen ook archeologische resten (fundamenten van bijgebouwen, putten, afvalkuilen etc.) aanwezig zijn. De meeste molens zijn aangeduid door middel van een cirkel met een diameter van 50 m. Enkele molens, zoals het complex bij molen De Valk in het zuidwesten van de gemeente, konden op basis van een vergelijk tussen historische kaarten en de huidige topografie preciezer worden aangeduid.

¹ Kerkhof, M., 2009. Lansingerland. Een archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart. Delftse Archeologische Rapporten 97. Delft.

² Vaessen, S. & P. Kloosterman, 2012. Beleidsnota archeologie, gemeente Lansingerland.

³ De meeste kaarten zijn via de sites van de hoogheemraadschappen en watwaswaar.nl (bestond tot 1-1-2016) geraadpleegd.

Historische erven

Ook nieuw in deze categorie zijn enkele historische erven in het zuidwesten van de gemeente. Deze zijn op basis van de kaart van Kruikius uit 1712 vastgesteld. Deze kaart is relatief betrouwbaar en gedetailleerd, waardoor het mogelijk is vrij exact de locatie van deze erven weer te geven.

Zone III, hoge verwachting (100 m² en 0,30 m -Mv)

De bewoningslinten en kades in deze categorie hebben op de nieuwe beleidskaart een meer afgeslankte vorm gekregen. Uit archeologisch onderzoek bleek dat buiten de kades en aangrenzende erven waarneembaar op historische kaarten, geen archeologische resten zijn te verwachten. Ze zijn op basis van historische kaarten zoals Kruikius uit 1712 en het kadastraal minuutplan uit 1832 en het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN)⁴ ingetekend. De AHN geeft de huidige maaiveldhoogtes en het reliëf weer en aangezien de kades/linten hoger liggen, zijn ze hierop goed waarneembaar.

Nieuw in deze categorie is de landscheiding tussen de hoogheemraadschappen Delfland en Schieland & Krimpenerwaard. Uit onderzoek in de gemeente Zoetermeer, uitgevoerd door Archeologie Delft⁵, bleek de scheiding nog intact en nieuwe inzichten op te leveren.

Nagenoeg alle kades/linten worden bedekt door een weg, waaraan periodiek onderhoud dient plaats te vinden. Echter archeologisch onderzoek is dan meestal niet noodzakelijk, omdat onderzoek alleen zin heeft als men dwars door een kade tot enkele meters diep gaat graven. Dan is het zinvol om een archeoloog het profiel van de kade op te laten nemen. Ditzelfde geldt voor de landscheiding, die soms ook onder een weg verborgen ligt.

Zone IV, middelhoge verwachting (500 m² en 0,30 m -Mv)

Laagpakket van Wormer; geheel vervallen

Op de vorige versie van de archeologische beleidskaart was er een groot aantal gebieden met de aanduiding 'zone IV', middelhoge verwachting. Deze verwachting was gebaseerd op het voorkomen van hoger gelegen gebieden in het Laagpakket van Wormer. De afgelopen jaren heeft op enkele van deze gebieden onderzoek plaatsgevonden:

- Vlinderstrik in het zuidwesten van de gemeente⁶
- Eilanden van Berkel in de Meerpolder
- Nogmeerpolder⁷

Conclusie van deze onderzoeken was dat de kans op het aantreffen van archeologische vindplaatsen op de hogere delen van het Wormer Laagpakket zeer klein is. Daarom zijn deze delen van de beleidskaart verwijderd. Het betreft hier voornamelijk grote gebieden in het noorden en zuiden van de gemeente.

Zone IV en V, middelhoge verwachting (500 m² en 0,3 m -Mv of 500 m² en 1 m -Mv)

Deze categorie bestaat uit restanten van veenpakketten in het zuiden van de gemeente en Gantel-pakketten in het westen van de gemeente. De veenpakketten hebben vrijstellingsgrenzen van 30 cm diep en 500 m² (**zone IV**). De geulafzettingen van het Gantel-pakket hebben eveneens vrijstellingsgrenzen van 30 cm diep en 500 m², de dekafzettingen vrijstellingen van 1 m diep en 500 m² (**zone V**). Deze zijn ten opzichte van de beleidskaart uit 2012 niet gewijzigd.

⁴ www.ahn.nl

⁵ Rapport in voorbereiding.

⁶ Nales, 2015.

⁷ Wilbers, 2014.

Zone VI, middelhoge verwachting (1000 m2 en 2,5 m -Mv)

Op de beleidskaart uit 2012 zijn in het noorden en zuiden van de gemeente fossiele stroomgordels van de Formatie van Echteld weergegeven. Er geldt een middelhoge verwachting voor resten uit het Neolithicum, maar pas vanaf 2,5 m -Mv. De locatie van de stroomgordels is gebaseerd op een geologische kaart uit 1979 met een grote schaal. Recent is voor de locatie van deze stroomruggen een nieuwe bron verschenen. Het betreft hier een continu project van de Universiteit van Utrecht waarbij (toekomstige) geografen vroegere rivierlopen in de Rijn-Maasdelta bestuderen. Eind 2012 zijn van dit project herziene en uitgebreide kaarten beschikbaar gekomen, waar, in tegenstelling tot eerdere versies, het grondgebied van de gemeente Lansingerland ook op is weergegeven⁸. Hieruit blijken er in Lansingerland twee stroomgordels in de ondergrond aanwezig te zijn:

- Gouderak-stroomgordel: zowel door het noorden als zuiden van de gemeente loopt een tak van deze stroomgordel. De top van de gordel ligt op 6,5 tot 15 m -NAP. De rivier was tussen de 8000 en 7000 jaar geleden actief.
- Zuidplas-stroomgordel: deze stroomgordel is in het noorden van de gemeente de opvolger van de Gouderak-stroomgordel en was tussen de 7000 en 6500 jaar geleden een rivier. De top bevindt zich tussen 8,5 tot 11 m -NAP.

In de gebieden waar de stroomgordels zich in de bodem bevinden, ligt het huidige maaiveld tussen de 4 en 6 m -NAP, waardoor de vrijstellingsgrens voor de diepte op 2,5 m -Mv ligt. De nieuwe contouren van de stroomgordels zijn in de beleidskaart opgenomen.

Zone VII, middelhoge verwachting (1000 m2 en 5 m -Mv)

Op de beleidskaart uit 2012 is aan enkele gebieden in plan Bleizo in het noorden van de gemeente Lansingerland 'zone VII' met vrijstellingsgrenzen van 1000 m2 en 5 m -Mv toegekend. Bij nadere beschouwing van het archeologisch onderzoek dat op deze locaties heeft plaatsgevonden, is geconcludeerd dat tot 5 m -Mv geen archeologische resten aanwezig zijn en dat dieper de archeologische verwachting laag is⁹. Bij één van de onderzoeken uit 2004 is zelfs tot 12 m -Mv geboord, waarbij geen aanwijzingen voor archeologische vindplaatsen zijn vastgesteld¹⁰. Zone VII is daarom van de beleidskaart verwijderd.

Resumé

In onderstaande tabel zijn de verschillen tussen de beleidskaart uit 2012 en die uit 2016 weergegeven: één categorie is vervallen en de gebieden met een archeologische verwachting zijn met **30% afgenomen**.

Zone	Vrijstelling	Oppervlakte 2012 in ha	Oppervlakte 2016 in ha	Vershil
Zone I	0 m2 & 0,30 m -Mv	3,38	3,35	-1%
Zone II	50 m2 & 0,30 m -Mv	58,86	20,91	-64%
Zone III	100 m2 & 0,50 m -Mv	760,64	322,78	-58%
Zone IV	500 m2 & 0,50 m -Mv	668,70	282,48	-58%
Zone V	500 m2 & 1,0 m -Mv	281,53	277,12	-2%
Zone VI	1000 m2 & 2,50 m -Mv	555,72	755,67	36%
Zone VII	1000 m2 & 5,0 m -Mv	50,91	0	-100%
Totaal		2379,74	1662,30	-30%

Geadviseerd wordt om in 2018/2019 een nieuwe beleidsnota op te stellen, omdat dan de nieuwe Omgevingswet zal ingaan.

⁸ Cohen e.a., 2012.

⁹ Akkerman, E. & P. Teekens, 2004. Akkerman, E., H. Brongers & P. Teekens, 2004. Benerink, G.M.H., 2012.

¹⁰ Akkerman, E. & P. Teekens, 2004.

Literatuurlijst

Akkerman, E., H. Brongers & P. Teekens, 2004. Standaard Archeologische Inventarisatie 'Bedrijventerrein Prisma' Bleiswijk. Arcadis, Assen.

Akkerman, E. & P. Teekens, 2004. Inventariserend Veldonderzoek "Bedrijventerrein Prisma", Bleiswijk. Arcadis, Assen.

Benerink, G.M.H., 2012. Inventariserend Veldonderzoek door middel van grondboringen. Plangebied Prisma, Bleiswijk, Gemeente Lansingerland. Projectnummer: 1993-1207, SOB Research.

K.M. Cohen, E. Stouthamer, H.J. Pierik, A.H. Geurts (2012) Digitaal Basisbestand Paleogeografie van de Rijn-Maas Delta. Dept. Fysische Geografie. Universiteit Utrecht. Digitale Dataset.

Deunhouwer, P., 2001: VINEX-locatie Bergschenhoek, gemeente Bergschenhoek: een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI), RAAP-Rapport 737, Amsterdam

Louwe, E., 2013. Plangebied Eilanden van Berkel, Berkel en Rodenrijs, gemeente Lansingerland. Een inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven. Vestigia-rapportnummer V1122.

Nales, T., 2015. Zuidpolder, De Vlinderstrik. Gemeente Lansingerland (Zuid-Holland). Inventariserend Veldonderzoek (IVO; verkennende fase). Transect-rapport 729, Utrecht.

D.E.A. Schiltmans, Archeologisch vooronderzoek RAAP-vindplaats 3: een inventariserend veldonderzoek d.m.v. proefsleuven, plangebied Wilderszijde, gemeente Bergschenhoek, RAAP-rapport 1325, mei 2006

Staak-Stijnman, S. van der, L.C. Nijdam & M.W.A. de Koning, 2005. Verkennend archeologisch onderzoek Krokussenweg 6 te Bleiswijk. Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek met boringen. ArcheoMedia-RAPPORT A05-061-I. Nieuwerkerk a/d IJssel.

Wilbers, A.W.E., 2014. Oostmeerlaan, Berkel en Rodenrijs, gemeente Lansingerland. Archeologisch bureauonderzoek & Inventariserend Veldonderzoek, verkennende fase. IDDS Archeologie rapport 1617.

Bijlage 4 Vindplaatsencatalogus

Vindplaats 1

Archis-onderzoeksmeldingsnummer: 420687.

Coördinaten: 90760/445050.

Archeologische status: -

Hoogte NAP: -

Geomorfologische ligging: geulafzettingen Laagpakket van Wormer.

Datering: Neolithicum.

Complextype: nederzetting, onbepaald.

Korte beschrijving vindplaats: de vindplaats bestaat uit houtskool, afkomstig uit boringen. De houtskoolresten kunnen stratigrafisch in het Neolithicum geplaatst worden.

Vondsten: houtskoolresten.

Literatuur: Peters, F.J.C., 1999: Vinex-locatie 'Noordrand III', Berkel en Rodenrijs een aanvullende archeologische inventarisatie, *BOORrapporten 52*, Rotterdam. (vindplaats 2) &

Koot, C.W. & W.A.M. Hessing, 2005: Evaluatie en advies inzake de archeologische monumentenzorg binnen de Vinexlocatie Westpolder/Bolwerk, gemeente Berkel en Rodenrijs, rapportnummer V224, Amersfoort. Vestigia.

Vindplaats 2

Archis-vwaarnemingsnummer: 420685.

Coördinaten: 91410/445070.

Archeologische status: -

Hoogte NAP: -0,83 meter.

Geomorfologische ligging: geulafzettingen Laagpakket van Wormer.

Datering: Neolithicum.

Complextype: nederzetting, onbepaald.

Korte beschrijving vindplaats: De vindplaats bestaat uit houtskool, afkomstig uit boringen., die stratigrafisch in het Neolithicum geplaatst kunnen worden.

Vondsten: houtskoolresten

Literatuur: Peters, F.J.C., 1999: Vinex-locatie 'Noordrand III', Berkel en Rodenrijs een aanvullende archeologische inventarisatie, *BOORrapporten 52*, Rotterdam.

Koot, C.W. & W.A.M. Hessing, 2005: Evaluatie en advies inzake de archeologische monumentenzorg binnen de Vinexlocatie Westpolder/Bolwerk, gemeente Berkel en Rodenrijs, rapportnummer V224, Amersfoort. Vestigia.

Vindplaats 3

Archis-waarnemingsnummer: 100192.

Coördinaten: 93362/443519.

Archeologische status: Terrein met hoge archeologische waarde (monumentnummer 9487).

Hoogte NAP: -

Geomorfologische ligging: wadvlakte Laagpakket van Wormer.

Datering: Neolithicum.

Complextype: nederzetting, onbepaald.

Korte beschrijving vindplaats: tijdens een booronderzoek is in de nabijheid van deze waarneming een cultuurlaag aangeboord. Deze wordt stratigrafisch gedateerd in het Neolithicum (zie vindplaats 6).

Vondsten: één stuk onbewerkt vuursteen.

Literatuur: Visscher, H.J.C., 1990: Oude Leede een archeologische kartering en inventarisatie, *RAAP-Rapport 36A*, Amsterdam.

Vindplaats 4

Archis-waarnemingsnummer: 17328 en 23252.

Coördinaten: 96100/443230.

Archeologische status: -

Hoogte NAP: -

Geomorfologische ligging: restveen.

Datering: Neolithicum.

Complextype: nederzetting, jachtkamp.

Korte beschrijving vindplaats: in 1978 is een Neolithisch visserskamp opgegraven dat vermoedelijk alleen tijdens de winters werd bewoond. Men is meerdere malen teruggekeerd naar dit kampje, waarbij het looppniveau werd opgehoogd met riet en hout, om droog te kunnen blijven wonen.

Vondsten: de vondsten zijn opvallend goed geconserveerd gebleven. Onder de vondsten bevinden zich visfuiken, jachtgereedschap en veel zoölogisch materiaal, waaruit blijkt dat de gevangen vis direct geconsumeerd werd.

Literatuur: Bloemers, J.H.F., L.P. Louwe Kooijmans & H. Sarfatij, 1981: *Verleden land, archeologische opgravingen in Nederland*, Amsterdam, 42-5.

Louwe Kooijmans, L.P., 1986: Het loze vissertje of boerke Naas, in: M.C. van Trierum & H.E. Henkes, 1986: *Rotterdam Papers V, A contribution to prehistoric, roman and medieval archaeology*, Rotterdam, 7-26.

Louwe Kooijmans, L.P., P.W. van den Broeke, H. Fokkens & A. van Gijn (red), 2005: *Nederland in de prehistorie*, Amsterdam.

Vindplaats 5

Archis-waarnemingsnummer: 50450.

Coördinaten: 93920/444160.

Archeologische status: -

Hoogte NAP: -

Geomorfologische ligging: geulafzettingen van de Gantel Laag.

Datering: Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd.

Complextype: infrastructuur, dijk.

Korte beschrijving vindplaats: het betreft een booronderzoek aan de Bergweg-Noord 36 te Bergschenhoek. Uit de boringen blijkt dat de hier aanwezige dijk meerdere malen is opgehoogd en verstevigd. Mogelijk zijn er ook resten van oude bewoning aan de dijk aangetroffen.

Vondsten: er is één scherf opgeboord die dateert uit de Late Middeleeuwen of Nieuwe Tijd.

Literatuur:

Floore, P.M. & J.P.L. Vaars, 2004. Archeologisch bureauonderzoek Bergweg-Noord 36. *Hollandia Reeks* nr. 54. Zaandijk.

Gerritsen, S., 2004: Archeologisch booronderzoek aan de Bergweg-Noord, *Hollandia Reeks* 64, Zaandijk.

Vindplaats 6

Archis-waarnemingsnummer: 58607.

Coördinaten: 92575/443650.

Archeologische status: -

Hoogte NAP: -

Geomorfologische ligging: wadvlakte Laagpakket van Wormer (droogmakerij).

Datering: Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd.

Complextype: nederzetting, onbepaald.

Korte beschrijving vindplaats: tijdens een veldkartering zijn aardewerkconcentraties waargenomen, die worden geassocieerd met drie ernaast gelegen donkere verkleuringen.⁴

Vondsten: er is uitsluitend aardewerk aangetroffen. Al het materiaal is afkomstig van pas geploegd akkerland. Het betreft zes scherven grijsbakkend aardewerk, één scherf Siegburg aardewerk, 3 scherven Frechen aardewerk, vier scherven Westerwald aardewerk en negen niet nader te determineren scherven.

Literatuur: Deunhouwer, P., 2001: VINEX-locatie Bergschenhoek, gemeente Bergschenhoek: een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI), *RAAP-Rapport 737*, Amsterdam.

Vindplaats 7

Archis-waarnemingsnummer: 58603.

Coördinaten: 92590/443850.

Archeologische status: -

Hoogte NAP: -

Geomorfologische ligging: geulafzettingen Laagpakket van Wormer (droogmakerij).

Datering: Nieuwe tijd.

Complextype: nederzetting, onbepaald.

Korte beschrijving vindplaats: tijdens een veldkartering is aardewerk aangetroffen over een totale oppervlakte van circa 50 m².

Vondsten: aardewerk uit het begin van de Nieuwe Tijd., waaronder steengoed, faience en roodbakkerd aardewerk.

Literatuur: Deunhouwer, P., 2001: VINEX-locatie Bergschenhoek, gemeente Bergschenhoek: een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI), *RAAP-Rapport 737*, Amsterdam.

Vindplaats 8

Archis-waarnemingsnummer: 26011.

Coördinaten: 92590/445360.5

Archeologische status: -

Hoogte NAP: -

Geomorfologische ligging: restveen.

Datering: Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd.

Complextype: religie, kerk.

Korte beschrijving vindplaats: na de afbraak van het Gotische koor van de Nederlands Hervormde kerk te Berkel werd een onderzoek ingesteld naar eventuele voorgangers. Het schip van de kerk was al in de 17e eeuw wegens bouwvalligheid gesloopt en vervangen. Het huidige gebouw vertoonde sporen van verzakkingen. Een zeer drassige veenbodem is de oorzaak van de bouwvalligheid van de opeenvolgende kerken op deze plek. Tijdens het onderzoek bleek dat aan het polygonale gotische koor een rechte baksteenafsluiting voorafgegaan was.

Vondsten: het skeletmateriaal uit de opgraving werd onderzocht door dr. J. Huizinga uit Utrecht. De aanleiding voor die belangstelling was de mogelijkheid dat in deze kerk Johan van Oldenbarneveldt begraven zou zijn. Het skelet van de raadspensionaris werd echter niet aangetroffen. Eventuele overige vondsten zijn onbekend.

Literatuur: Ypey, J., 1950: Berkel, Z.H., *Bulletin van de Koninklijke Nederlandse Oudheidkundige Bond 1949 (3)*, Leiden, Kolom 5.

Vindplaats 9

Archis-onderzoeksmeldingsnummer: 403758.

Coördinaten: 97050/444350.

Archeologische status: -

Hoogte NAP: -

Geomorfologische ligging: Polder/droogmakerij.

Datering: Late Middeleeuwen B.

Complextype: infrastructuur, dijk.

Korte beschrijving vindplaats: bij booronderzoek bij de zuidelijkste van de drie hier aanwezige molenrestanten werd venige klei met baksteenpuin aangetroffen. Bij dit onderzoek zijn geen aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van middeleeuwse sporen onder de molengang. Gezien de historische betekenis van de molengang kunnen dergelijke sporen echter niet worden uitgesloten.

Vondsten: het aangetroffen vondstmateriaal bestaat uit puin uit ophogingslagen, diverse aardewerkfragmenten en een mesheft van been en hout in de vorm van een mensenfiguur.

Literatuur: Jager, D.H. de, 2000: Strategisch Groenproject Zoetermeer Zuidplas, provincie Zuid-Holland, een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1), *RAAP-Rapport 505*, Amsterdam.

Vindplaats 10

Archis-onderzoeksmeldingsnummer: 45125.

Coördinaten: 96500/444000.

Archeologische status: -

Hoogte NAP: -

Geomorfologische ligging: onbekend

Datering: Late Middeleeuwen B.

Complextype: economie, molen.

Korte beschrijving vindplaats: In de boringen werd venige klei met baksteenpuin aangetroffen. Bij dit onderzoek zijn geen aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van middeleeuwse sporen onder de kade. Gezien de historische betekenis van de limiet (scheiding tussen ontginningen) zijn sporen echter niet uitgesloten.

Vondsten: het aangetroffen vondstmateriaal bestaat uit puin uit ophogingslagen en diverse aardewerkfragmenten.

Literatuur: Jager, D.H. de, 2000: Strategisch Groenproject Zoetermeer Zuidplas, provincie Zuid-Holland, een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1), *RAAP-Rapport 505*, Amsterdam.

Vindplaats 11

Archis-waarnemingsnummer: 408504.

Coördinaten: 96170/447230.

Archeologische status: -

Hoogte NAP: -

Geomorfologische ligging: restveen.

Datering: Late Middeleeuwen - Nieuwe tijd.

Complextype: periferie nederzetting, onbepaald.

Korte beschrijving vindplaats: tijdens archeologische waarnemingen bij de inrichting van het Kranenburgplein werden diverse vondsten gedaan uit de Middeleeuwen en Nieuwe tijd. Er werden onder andere een kloostermoppenvloer, funderingsresten uit de 18e eeuw, liggende houten palen met erboven aardewerk uit de 17e eeuw en eronder aardewerk uit de 14e/15e eeuw aangetroffen.

Vondsten: aardewerk en bouwmetaal.

Literatuur:-

Vindplaats 12

Archis-waarnemingsnummer: 56835.

Coördinaten: 97475/447925.

Archeologische status: -

Hoogte NAP: -

Geomorfologische ligging: wadvlakte Laagpakket van Wormer.

Datering: Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd.

Complextype: economie, molen.

Korte beschrijving vindplaats: aan de westzijde van het gebied 'Bleiswijkse Zoom' werd langs de Lange Vaart een grote concentratie puin in een akker aangetroffen. Het scherfmateriaal uit deze puinconcentratie is niet jonger dan de 18e eeuw. De vindplaats lijkt zich voort te zetten in de aangrenzende, met grasbegroeide, kade waar een duidelijke verhoging zichtbaar is. Waarschijnlijk betreft het hier een molenplaats, en wel die van de binnendijkse Klapmolen.

Vondsten: het aardewerk dateert van voor de 18e eeuw. Nadere gegevens ontbreken.

Literatuur: Jager, D.H. de, 2000: Strategisch Groenproject Zoetermeer Zuidplas, provincie Zuid-Holland, een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1), *RAAP-Rapport 505*, Amsterdam.

Houkes, R.A. & M.K. Dütting, 2011. Archeologisch bureauonderzoek Bleiswijkse Zoom Noord (Klappolder) te Lansingerland. Hazenberg AMZ Publicaties 2010-16.

Vindplaats 13

Archis-waarnemingsnummer: 45121.

Coördinaten: 97900/448500.

Archeologische status: -

Hoogte NAP: -

Geomorfologische ligging: restveen.

Datering: Nieuwe tijd.

Complextype: infrastructuur, kade.

Korte beschrijving vindplaats: het betreft hier een booronderzoek op de Rottekade. Op deze locatie werd een puinconcentratie waargenomen. Deze is in verband te brengen met de noordelijke molenplaats die langs de Rottekade heeft gelegen.

Vondsten: Puin en aardewerk.

Literatuur: Jager, D.H. de, 2000: Strategisch Groenproject Zoetermeer Zuidplas, provincie Zuid-Holland, een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1), *RAAP-Rapport 505*, Amsterdam.

Vindplaats 14

Archis-waarnemingsnummer: 55454.

Coördinaten: 98025/449000.

Archeologische status: -

Hoogte NAP: -

Geomorfologische ligging: restveen.

Datering: Nieuwe tijd.

Complextype: infrastructuur, kade.

Korte beschrijving vindplaats: oude bronnen spreken van huis Kranenburg aan de westelijke oever van de Rotte in de Klappolder. Het slot is in 1106 gesticht en in de 15e eeuw verwoest. De resten werden in 1582 verkocht aan Rotterdam. De ruïne moet nog lang zichtbaar zijn geweest en is in 1573 getekend afgebeeld op 17e-eeuwse kaarten. Het booronderzoek en de veldverkenning richtten zich op de informatie uit de kaarten. Er is puin en scherfmateriaal gevonden in een slootkant waar de restanten werden verwacht, maar het aardewerk dateert niet ouder dan de 17e/18e eeuw. Er werd er een glasfragment gevonden uit ca. 1680-1700. In geen van de zes boringen is materiaal aangetroffen dat de verschillende bodemlagen kan dateren. Ook zijn geen aanwingen gevonden dat het puin niet bij het ophogingspakket van de kade hoort.

Vondsten: het vondstmateriaal bestaat uit puin en aardewerk.

Literatuur: Jager, D.H. de, 2000: Strategisch Groenproject Zoetermeer Zuidplas, provincie Zuid-Holland, een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1), *RAAP-Rapport 505*, Amsterdam.

Vindplaats 15

Archis-waarnemingsnummer: 428487.

Coördinaten: 97485/443995.

Archeologische status: -

Hoogte NAP: 1 m -NAP

Geomorfologische ligging: Kwelder/getijafzettingenvlakte.

Datering: Nieuwe tijd B en C.

Complextype: economie, molen en infrastructuur, duiker.

Korte beschrijving vindplaats: Fundering en duiker van molen, gebouwd eind 18e eeuw, afgebroken begin 20e eeuw. Aangetroffen bij inspectiegraafwerkzaamheden door eigenaar. molen is ook terug te vinden in de molendatabase, alsmede op diverse historische kaarten.

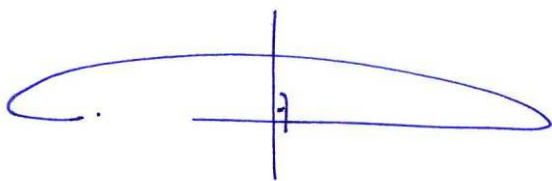
Vondsten: keramiek.

Literatuur: Wilgen, L.R. van, 2011. Archeologisch bureauonderzoek bouwlocatie Rottekade 6, Bergschenhoek, gemeente Lansingerland. SOB Research, Heinoord.

Bijlage 5 Archeologische verwachtings- en beleidskaart

Aparte bijlage, T16.10290.

Aldus, in mandaat namens de raad, door het college van burgemeester en wethouders van Lansingerland besloten in de collegevergadering van 14 februari 2017,

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, horizontal, oval-shaped stroke with a vertical line intersecting it near the center.

drs. ing. Ad Eijkenaar
Secretaris

b.a.

A handwritten signature in blue ink, featuring a complex, stylized design with multiple overlapping loops and a prominent horizontal stroke.

drs. Pieter van de Stadt
Burgemeester